

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΕΚΘΕΣΗΣ Γ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Η χώρα του διαλόγου

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΚΗ*

Ενώ η ανασφάλεια τυλίγει τη χώρα και οι τριγμοί στα θεμέλιά της πολλαπλασιάζονται, το αίτημα του διαλόγου εξακολουθεί να κυριαρχεί. Εκφράζεται ως επιθυμία και ως πρακτική, ως απαίτηση και ως προϋπόθεση. Έτσι η κυβέρνηση -αλλά και η αντιπολίτευση- υπόσχονται διάλογο παντού, και οι πάντες απαιτούν διάλογο. Από ένα μακρινό λοιπόν παρελθόν αυταρχικής διακυβερνήσεως, η χώρα έχει εισέλθει εδώ και χρόνια σε μια νέα εποχή: εκείνη του διαλόγου.

Δεν μπορεί ασφαλώς να αμφισβητηθεί ότι ο διάλογος αποτελεί απαραίτητο στοιχείο μιας δημοκρατικής κοινωνίας. Η διαδικασία όμως και οι κανόνες του παραμένουν στον τόπο μας θολά. Στη θολή αυτή εικόνα διακρίνονται, επειδή **επαναλαμβάνονται** περιοδικά, κάποιες κατηγορίες διαλόγου. Η καταγραφή τους εδώ δεν έχει φιλοσοφική σημασία· ευκολύνει απλώς τη διερεύνηση του φαινομένου.

[...]

Χαρακτηριστική περίπτωση ο λεγόμενος «κοινωνικός διάλογος». Αρχίζει πάντοτε με κυβερνητική πρωτοβουλία, αλλά εν πολλοίς συνεχίζεται ερήμην της. Ακόμα και οι διαλεγόμενοι είναι ακαθόριστοι και οι προθέσεις τους άγνωστες: Να είναι άραγε οι εργατικές ενώσεις; ο αρμόδιος υπουργός; ο σύνδεσμος βιομηχανιών; οι λεγόμενοι «φορείς»; Μόνον πάντως η Ευρωπαϊκή

Ένωση φαίνεται να είναι ένας αποφασιστικός και σταθερός συνομιλητής. Ενώ όμως ο «διάλογος» ελάχιστα λαμβάνει σοβαρά υπόψη την παρουσία της, εκεί προσκρούουν συνήθως οι οικονομικές διεκδικήσεις του.

[...]

Ο τηλεοπτικός διάλογος συνιστά την τρίτη κατηγορία διαλόγου, και μια νεότερη κατάκτηση της δημοκρατικής μας ζωής. Έχοντας μάλιστα αποκτήσει μεγάλη επιρροή, υπονομεύει θεσμούς παραδοσιακούς, που στην ιδέα του διαλόγου και της κριτικής στηρίζουν την ύπαρξή τους: τη Βουλή των Ελλήνων, για παράδειγμα. Ενώ τα διεξαγόμενα στη Βουλή σπάνια ελκύουν την προσοχή των πολιτών, οι διάλογοι στην τηλεόραση, είτε μέσω παραθύρων, είτε σε άνετες πολυθρόνες και τραπέζια, έχουν μεγάλη απήχηση. Δεν είναι μάλιστα σπάνιες οι φορές που επιλύονται, μέσω των παραθύρων, και πειστικά προβλήματα. Ένας συνήθως περιδεής υπουργός υποχρεώνεται να συναντηθεί με τους διαμαρτυρόμενους στην οθόνη σε μια τελική αποφασιστική φάση του «διαλόγου». Το ερώτημα, γιατί τόσο καιρό δεν είχε δεχθεί τα αιτήματα, που αίφνης τού φαίνονται λογικά, δεν έχει λάβει ποτέ πειστική απάντηση.

Η εικόνα, ωστόσο, δεν έχει μόνον αρνητικά στοιχεία. Συχνά η τηλεόραση, αλλά ιδίως το ραδιόφωνο, λειτουργούν ως κύτταρα πραγματικής δημοκρατίας. Αποτελούν έτσι το καταφύγιο του πολίτη, που αισθάνεται αδύναμος να διαπεράσει την κρατική αδράνεια και την αδικία. Υπουργοί και αρμόδιοι που κρύβονται ή αδιαφορούν υποχρεώνονται να διαλεχθούν μαζί του. Αυτό που προκαλεί ανησυχία, είναι ο παραγωγικός χρόνος των ιθυνόντων: διότι ένα μεγάλο μέρος του χρόνου τους φαίνεται να αναλίσκεται σε διαξιφισμούς στα ερτζιανά ή στις τηλεοπτικές μας οθόνες.

[...]

Χάρης ωστόσο στη σύγχρονη τεχνολογία, αργά αλλά σταθερά αναδύεται ένα νέο είδος διαλόγου: εκείνος του διαδικτύου. Εδώ κάποια χαρακτηριστικά του ελληνικού διαλόγου οδηγούνται στην αποθέωσή τους: η θεματολογία είναι απεριόριστη, σκοπός δεν υπάρχει ούτε προκαθορισμένο τέλος· ακόμα και η ταυτότητα των διαλεγόμενων είναι συνήθως άγνωστη. Ο διάλογος μέσω του διαδικτύου έχει την αυθεντικότητα του παλιού καφενείου. Ενώ μάλιστα διατηρεί μια άκρα δημοκρατικότητα, δεν υποκρίνεται καθόλου ότι επιλύει εθνικά προβλήματα.

* Ο κ. Γιώργος Γραμματικάκης είναι καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Κρήτης και συγγραφέας

ΑΣΚΗΣΕΙΣ.

A1. Να γράψετε την περίληψη σε 80-100 λέξεις, σε ένα κείμενο – ομιλία που απευθύνεται στους συμμαθητές σας, με σκοπό να τους ενημερώσετε για το περιεχόμενο του κειμένου.

ΜΟΝΑΔΕΣ 25

A2. Να αναπτύξετε την παρακάτω πρόταση σε μια παράγραφο των 100- 120 λέξεων : «Δεν μπορεί ασφαλώς να αμφισβητηθεί ότι ο διάλογος αποτελεί απαραίτητο στοιχείο μιας δημοκρατικής κοινωνίας»

ΜΟΝΑΔΕΣ 10

B1. A) Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμία από τις υπογραμμισμένες λέξεις : κυριαρχεί, διαλεγόμενοι, αίφνης, διαξιφισμούς, υποκρίνεται.(μονάδες 5)

B) Από το β' συνθετικό των παρακάτω λέξεων, να σχηματίσετε άλλη μία λέξη, απλή ή σύνθετη : επαναλαμβάνονται, τηλεοπτικές. (μονάδες 2)

Γ) Στις παρακάτω υπογραμμισμένες λέξεις, να δηλώσετε αν υπάρχει η αναφορική ή ποιητική λειτουργία (μονάδες 3). Να εξηγήσετε τη λειτουργία της μίας ή της άλλης περίπτωσης, στο πρώτο παράδειγμα (μονάδες 5) :

- Αποτελούν έτσι το καταφύγιο του πολίτη
- οι διάλογοι στην τηλεόραση, είτε μέσω παραθύρων, είτε σε άνετες πολυθρόνες και τραπέζια
- Η εικόνα, ωστόσο, δεν έχει μόνον αρνητικά στοιχεία

ΜΟΝΑΔΕΣ 15

B2. A) Να γράψετε τα δομικά μέρη της τέταρτης παραγράφου και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας («Ο τηλεοπτικός διάλογος...πειστική απάντηση»). (Μονάδες 3)

B) Να εντοπίσετε το είδος της σύνταξης (ενεργητική – παθητική) και να τη μετατρέψετε στην αντίθετή της (μονάδα 1 και μονάδες 6)

« ο τηλεοπτικός διάλογος υπονομεύει θεσμούς παραδοσιακούς, που στην ιδέα του διαλόγου και της κριτικής στηρίζουν την ύπαρξή τους»

ΜΟΝΑΔΕΣ 10

Γ. Σε ένα άρθρο σας στην ιστοσελίδα του σχολείου σας, αναφέρεστε στον διαδικτυακό διάλογο μεταξύ νέων. Σε αυτό, αφού αναλύετε τις προϋποθέσεις για τη διεξαγωγή μιας γόνιμης διαδικτυακής συνομιλίας, παρουσιάζετε τις απόψεις σας σχετικά με τις δυνατότητες που προσφέρει.

ΜΟΝΑΔΕΣ 40

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟ